

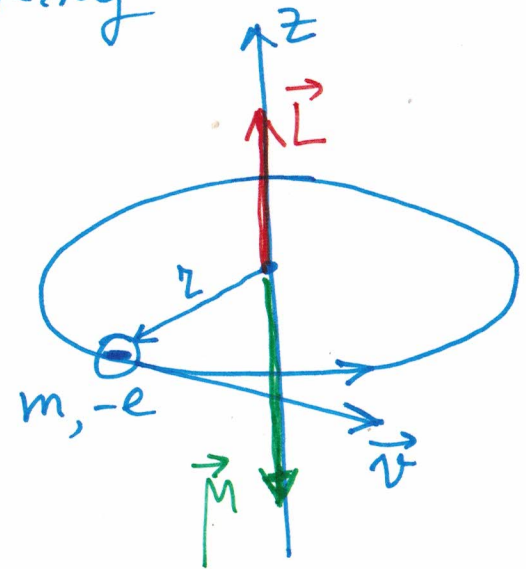
Właściwości atomów

Atomy

- atomy są trwałe
- atomy łączą się ze sobą i tworzą trwałe cząsteczki i ciała stałe
- istnieje porządek wśród atomów (właściwości powtarzają się w układzie okresowym)
- atomy emitują i pochłaniają światło. $h\nu = E_w - E_n$
- atomy mają moment pędu i moment magnetyczny

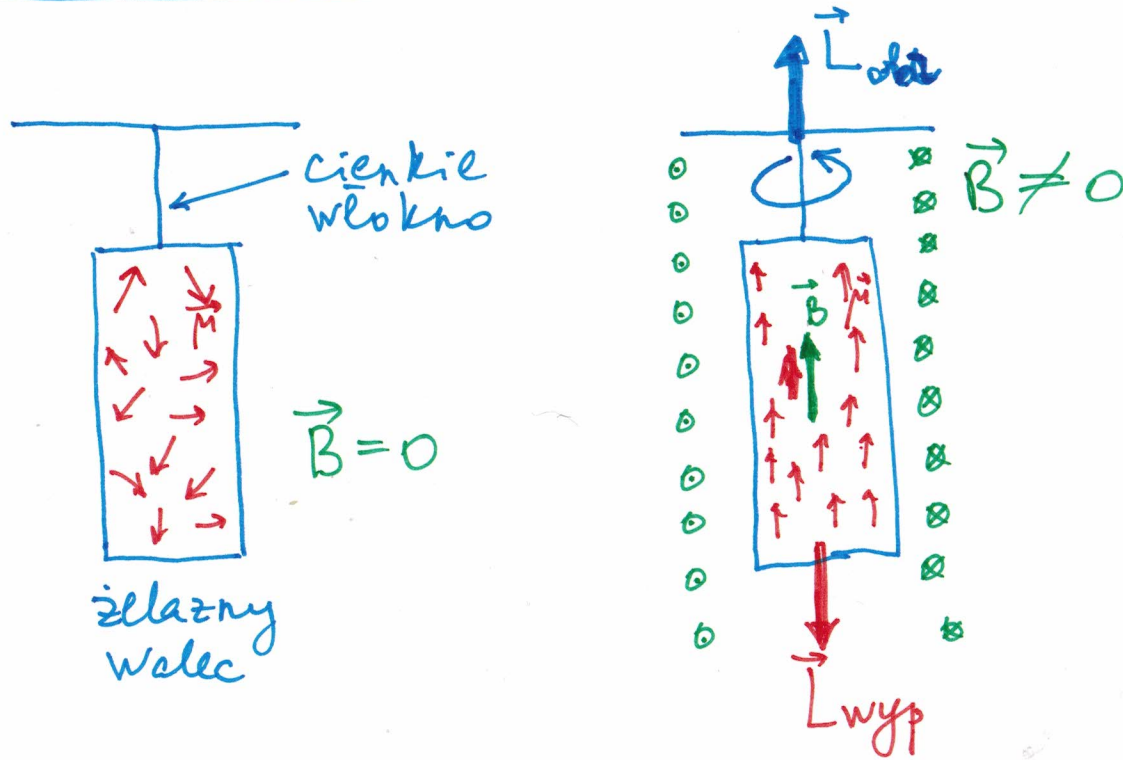
$\vec{L}$ - moment pędu

$\vec{\mu}$ - moment magnetyczny

model klasyczny
(ruch po okręgu)

Doświadczenie Einsteina-de Haasa (1915)

Potwierdzenie, że moment pędu i moment magnetyczny pojedynczych atomów są ze sobą ~~spójne~~ związane

Walec zaczyna się obracać dookoła swojej osi

Spin elektronu

Elektron ma własny moment pędu - spin $\vec{S}$

Wartość spinu elektronu jest $S = 1/2$ (u protonów i neutronów $S = 1/2$)

Składowa spinu $\vec{S}$ zmierzona ~~wzdłuż~~ wzdłuż dowolnej osi (os kwantyzacji) jest skwantowana - przyjmuje tylko dwie wartości: $1/2$ i $-1/2$ (nazywamy magnetyczne spinowe wartości M_S)

Stany elektronowe atomu

Liczba kwantowa

główna

$$n = 1, 2, \dots$$

orbitalna

$$l = 0, 1, 2, \dots, (n-1)$$

magnetyczna

$$m_l = 0, \pm 1, \pm 2, \dots, \pm l$$

magnetyczna spinowa $M_S = \pm 1/2$

Wszystkie stany o jednakowej głównej liczbie n tworzą powłokę
Powłokę tworzy $2n^2$ stanów

Wszystkie stany o jednakowych wartościach n i l tworzą podpowłokę.

Podpowłoka tworzy $2(2l+1)$ stanów

Momenty pędu i momenty magnetyczne

Wartość orbitalnego momentu pędu $\vec{L}$ jest $L = \hbar \sqrt{l(l+1)}$

Orbitalny dipolowy moment magnetyczny $\vec{\mu}_{orb} = -\frac{e}{2m} \vec{L}$

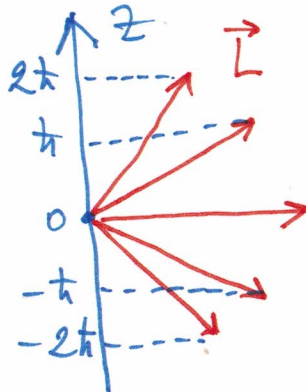
Wartość momentu magnetycznego $\mu_{orb} = \frac{e\hbar}{2m} \sqrt{l(l+1)}$

Składowe orbitalnego momentu magnetycznego względem osi z :

$$\mu_{orb, z} = -m_l \mu_B$$

Składowe momentu pędu:

$$L_z = m_l \hbar$$

$$\mu_B = \frac{e\hbar}{2m} \approx 9,27 \cdot 10^{-24} \text{ J/T}$$

magneton Bohra

Dozwolone wartości: L_z

Spinowy moment pędu

Wartość spinowego momentu pędu $S = \sqrt{s(s+1)} \hbar$ ($s = 1/2$)

Spinowy moment magnetyczny $\vec{M}_s = -\frac{e}{m} \vec{S}$

Wartość spinowe momentu magnetycznego $M_s = \frac{e\hbar}{m} \sqrt{s(s+1)}$

Składowe spinowego momentu pędu

$$S_z = m_s \hbar$$

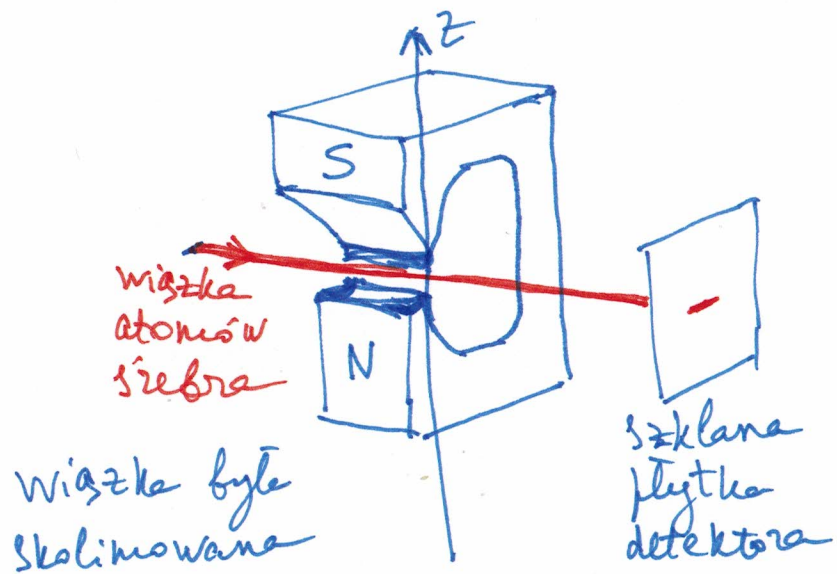
Składowe spinowego momentu magnetycznego

$$M_{s,z} = -2 m_s \mu_B$$

Całkowity moment pędu atomu $\vec{J} = \sum \vec{L}_i + \sum \vec{S}_i$

sumujemy elektrony

Doświadczenie Sterna - Gerlacha (1922)

Atom srebra jest obojętny, ale posiada moment magnetyczny $\vec{\mu}$
 Energia potencjalna dipola w polu magnetycznym

$$E_p = -\mu_z B$$

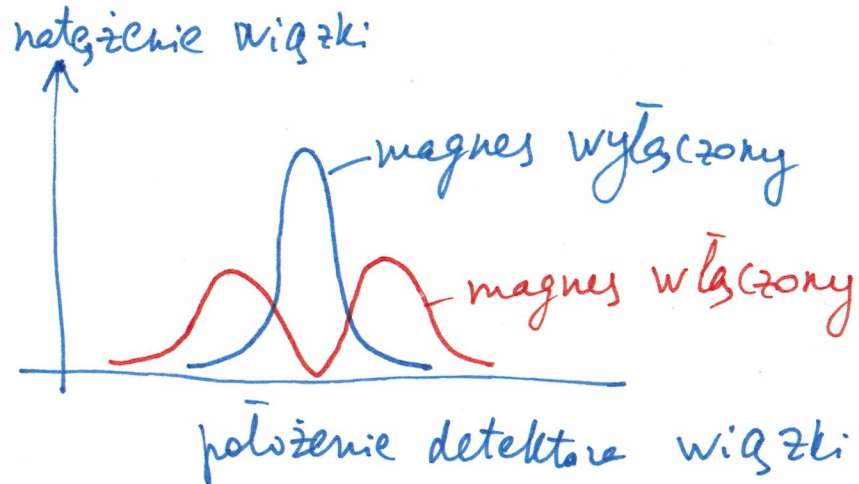
Siła w kierunku osi z:

$$F_z = -\frac{dE_p}{dz} = \mu_z \frac{dB}{dz}$$

gradient pola magnetycznego magnese

$$\Rightarrow \mu_{s,z} = \pm \mu_B$$

$$m_s = \pm 1/2$$

pozy włączeniu magnese pojawiło się dwie plamki zamiast jednej

magnetyczny moment dipolowy atomów srebra jest skwantowany

Rezonans magnetyczny

Proton ma spin $S=1/2$ i moment magnetyczny $\vec{\mu}$ (w kierunku spinu)

Warunek rezonansu magnetycznego (magnetycznego rezonansu jądrowego) jest

$$h\nu = 2\mu_z B$$

Zmienne pole magnetyczne o częstotliwości ν powoduje odwrócenie spinu protonu (spin flip)

⇒ Energia zmiennego pola magnetycznego jest pochłaniana

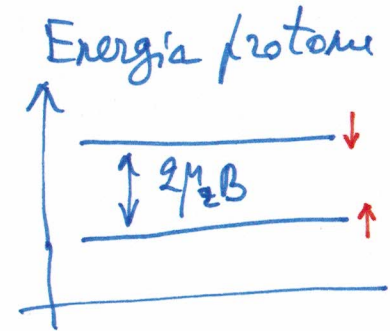
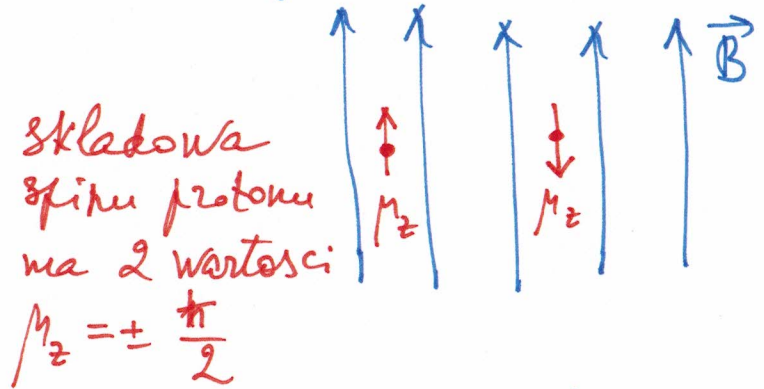
W rzeczywistości istnieje także poprawka na niewielkie lokalne pole magnetyczne ⇒ warunek rezonansu

$$h\nu = 2\mu_z (B_{zew} + B_{lok})$$

metoda jest zastosowana w diagnostyce medycznej:

Kropki wody w polu B

5.

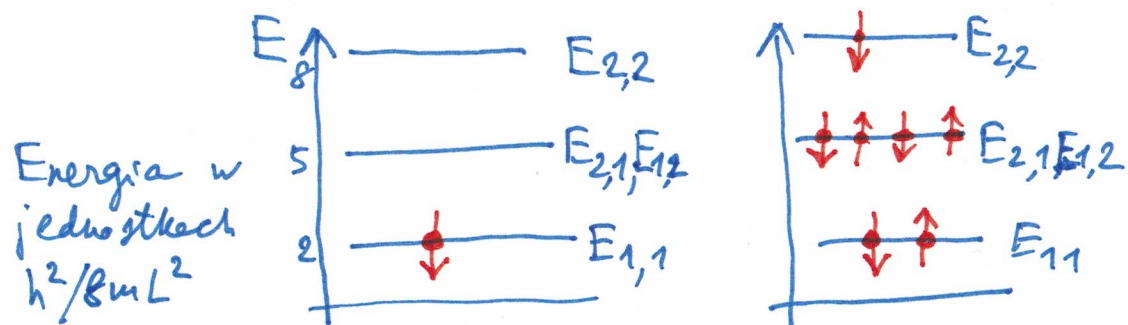

Zakaz Pauliego (1925)

Żadne dwa elektrony umieszczone w tej samej pałapce nie mogą mieć wszystkich jednakowych liczb kwantowych

Zasada stosuje się do wszystkich cząstek z połowkowym spinem ($s=1/2, 3/2, \dots$). Takie cząstki nazywamy fermionami

Wiele elektronów w pałapkach prostokątnych

- dwie liczby kwantowe n_x i n_y ($=1, 2, 3, \dots$)

Elektron uwięziony w kwadratowej zagrodzie o boku L

$$E_{1,1} - n_x=1, n_y=1$$

$$E_{1,2} - n_x=1, n_y=2$$

itd.

Budowa układu okresowego

Wszystkie stany o takich samych n i l tworzą podpowłokę.

Dla danych l jest $2(2l+1)$ stanów

Wszystkie stany danej podpowłoki mają prawie taką samą energię

Oznaczenie podpowłok o różnych wartościach l :

$l=0$	1	2	3	4	5	...
s	p	d	f	g	h	...

$$n = 1, 2, 3, \dots$$

$$l = 0, 1, 2, \dots (n-1)$$

$$m_l = 0, \pm 1, \pm 2, \dots \pm l$$

$$m_s = \pm 1/2$$

Neon ($Z=10$)

2 elektrony na podpowłocie 1s ($n=1, l=0, m_l=0, m_s=\pm 1/2$)
- podpowłoka jest zamknięta

2 elektrony na podpowłocie 2s ($n=2, l=0, m_l=0, m_s=\pm 1/2$) - zamknięta

6 elektronów na 2p ($n=2, l=1, m_l=0, \pm 1, m_s=\pm 1/2$) - zamknięta

gaz szlachetny

Z - liczba atomowa
(liczba protonów)

Chlor ($Z = 17$)

- halogen, aktywny
chemicznie

2 elektrony w stanie 1s

2 elektrony w 2s

6 elektronów w 2p

2 elektrony w 3s ($n=3, l=0, m_l=0, m_s=\pm 1/2$)

5 elektronów w 3p ($n=3, l=1, m_l=0, \pm 1; m_s=\pm 1/2$)

} tak jak u neonu

jest możliwość wyboru
ponieważ podpowłoka może
mieścić 6 elektronów
 $\Rightarrow$ jest 1 luka

Sód ($Z = 11$) - metal alkaliczny
(chemicznie aktywny)

2 elektrony w 1s

2 elektrony w 2s

6 elektronów w 2p

1 elektron w 3s

} jak u neonu

- także jest możliwość wyboru ($m_s = +1/2$ albo $m_s = -1/2$)

Sód i chlor tworzą bardzo trwały związek $\rightarrow$ chlorek sodu NaCl